

Ölands kyrkor

1. Böda Ölands nordligaste kyrka som aldrig tar semester. Nordportalen är bevarad från medeltidskyrkan.

2. Högby Av Ölands kyrkor är det bara Högby som har sidoläktare. Kyrkan kallas ibland för "Ölands katedral".

3. Källa gamla Kyrkan har fått sitt namn efter den medeltida offerkälla som finns på kyrkogården. Här kan man få en god inblick i hur de öländska kyrkplatserna såg ut fram till mitten av 1800-talet. Källa gamla kyrka ägs av Statens fastighetsverk och bokus genom Borgholms slott.

4. Källa nya Till skillnad mot vad som är brukligt har Källa nya kyrka ingången i öster och koret, med den stora målningen från 1975 av Lars Wellton, i väster.

5. Persnäs Trappstenen vid kyrkans södra ingång kallas för Digerflisan. Enligt legenden kunde alla som bodde i socknen få plats här efter digerdödens härjningar vid mitten av 1300-talet.

6. Föra Det medeltida kyrktornet är ett av vårt lands märkligaste och samtidigt det kraftigaste och största på Öland. Kanske användes det som ett medeltida bed & breakfast? Strax söder om kyrkan finns ett gotiskt minneskors över prästen Martinus som av misstag blev ihjälslagen av en fogde 1431.

7. Alböke Den enda kyrkan på Öland som ligger i nord-sydlig riktning. Kyrkans dopfunt i kalksten, en av de tre äldsta på ön och den enda i sitt slag, är tillverkad kring år 1200 av en gotländsk stenmästare, kallad Bysantinos.

8. Löt Kyrkogårdsmuren i Löt har tre stigluckor av trä, en i öster, en i väster och en i söder, samtliga från 1748 och utförda i en stil som var vanlig på ön. Idag har stigluckorna nästan helt ersatts av smidesgrindar.

9. Egby Stenaltaret i Ölands minsta kyrka är ursprungligt och det enda helt bevarade medeltida stenaltaret på Öland, ett av få bevarade i hela landet.

10. Köping 1955 byggdes kyrkan som därmed är Ölands yngsta. När 1800-tals kyrkan revs hittades ett stort antal fragment av runstenar som idag visas upp i ett runstensmuseum i vapenhuset.

11. Borgholm Stadskyrkan, en främmande fågel bland Ölands kyrkor med sitt mittställda torn, ursprungligt uppförd som kombinerad skola med kyrksal.

13. Bredsättra Här finns en av få bevarade skulpturer som man tror föreställer Sankta Birgittas dotter, helgonet Sankta Katarina.

15. Råpplinge Kungafamiliens sommarkyrka och kronprinsessan Victorias konfirmationskyrka. Kungastolarna i kyrkan, som skänktes av hovjuvelerare Gunnar Svensson i Kalmar, används än idag!

16. Gärdslösa En av Ölands bäst bevarade kyrkor från medeltiden med bland annat kalkmålningar från 1200-talets mitt, 1498, 1570-talet samt 1642 och korsarmar från cirka 1240 med skulpterade portaler i gotisk stil. Prinsesskyrkan framför andra på Öland.

17. Högsrum Barockdopfunten i kyrkan är ett öländskt arbete från andra hälften av 1600-talet då stenhuggeriet på Öland hade sin konstnärliga storhetstid.

18. Långlöt Innanför västra grinden finns Kvistorpgraven från 1932. Gravvården, som är huggen av gravinnehavaren, är mycket speciell då den är en kopia av huset hemma på gården.

19. Glömminge Kyrkan ingår i en väl samlad och bevarad kyrkomiljö, med prästgård och gamla ekonomibyggnader i direkt anslutning till kyrkogården. Under tidigt 1400-tal försågs väggarna i kyrkokoret med kalkmålningar vars rester finns synliga än idag.

20. Runsten På kyrkogården kan man besöka prästen Abraham Ahlqvists grav. Ahlqvist arbetade här mellan 1827-44 men är mest känd för boken Ölands historia och beskrivning.

21. Algutsrum Öster om kyrkan ligger marknadsplatsen med anor från 1780-talet. Här hålls både sommar- och höstmarknad varje år. Algutsrums kyrka är Ölands främsta konsertkyrka.

23. Norra Möckleby Kvar i västra kyrkogårdsmuren finns järnringarna där man förr i tiden band fast sin häst när man besökte kyrkan och kyrkogården.

24. Torslunda Nyligen tillbyggd tidigmedeltida modern kyrka som rymmer Ölands största församling. 2002 återupptäcktes den gamla altartavlan från 1790-talet bakom den nuvarande altarmålningen från 1880.

25. Gärdby Kyrkans läktarorgel, som är den äldsta i bruk på Öland, byggdes 1842 av S. P. Petersson från Visby och anses vara en av hans mest intressanta orglar.

26. Sandby På kyrkogården finns två runstenar daterade till cirka 1060. Troligtvis har de från början varit gavlar i en Eskilstunakista. Enligt runslingorna på stenarna är de resta över Sven och hans dotter Åfrid av Helgunn, Gudfast och Nenne, hans maka och två söner.

27. Vicklebys Den medeltida kyrkans västerportal i kalksten pryds av en vackert huggen ros. Rosen brukar tolkas som en symbol för Jungfru Maria men även för Jesus. Interiört har kyrkan en välbevarad rokokoinredning.

28. Resmo En av det medeltida Sveriges äldsta, idag brukade kyrka som dessutom till själva byggnaden är i ursprungligt skick sedan mer än 900 år. Kyrkans murningsteknik är framför allt känd från medeltida kyrkor på Bornholm och Själland.

29. Mörbylänga I kyrkan finns flera runstensdelar, hittade på kyrkogården. En av dessa låg som täcksten på en murad kista av kalkstenshällar. Täckstenen, som hade runinskrift, lagades och finns idag i kyrkan.

30. Stenåsa Kyrkorummets väggar och tak pryds av dekorationsmåleri från 1902, ett "kyrkorumsmode" som idag sällan finns bevarat.

31. Hulterstad Från kyrktornet kunde man år 1676 se sjöslaget mellan svenskar och holländare där Regalskeppet Kronan sjönk. Överlevande och omkomna togs iland här. 1984 invigdes ett minnesmärke över alla som omkom.

32. Kastlösa Treskeppig basilikaliknande kyrka vars korvägg är dekorerad i alffreskotechnik av konstnären Waldemar Lorentzon, en av medlemmarna i Halmstadsgruppen.

33. Smedby Idag ser vi Smedby som en nyklassicistisk kyrka från 1852 men den medeltida kyrkan finns avtecknad, bl.a. av P. Frigelius 1753. Kyrkan beskrevs även av Linné när han var här på sin öländska resa 1741.

34. Segerstad Konstnären och "solmålaren" Pehr Ekström föddes i socknen. I kyrkan finns två länsstolar tillverkade av Johan August Gustafsson och strax norr om kyrkan finns JAG's museum där hans produktion visas.

35. Södra Möckleby Det är vanligt med votivskepp i kustnära kyrkor och därmed också på Öland. Votivskeppen ses ofta som en gåva för att man räddats ur sjönöd. Skeppet i Södra Möckleby kyrka, som skänktes till kyrkan på 1920-talet, är en tremastad fullriggare vid namnet Nanhild.

36. Gräsgård Tornet, som är 42 m högt, är Ölands enda breda västtorn med nygotisk påklädnad, fast grunden medeltida på riktigt.

37. Ventlinge Under läktaren, på norra väggen, finns en ovanlig väggmålning från 1400-talet som föreställer ett rött skepp på en ljus gulbrun bakgrund.

38. Ås Ölands sydligaste och enda östtornskyrka. Predikstolen från 1700-talet byggdes vid början av 1800-talet om till en altarpredikstol, en av endast tre bevarade. Som mest fanns det nio altarpredikstolar på Öland.

Andra besöksvärda äldre kyrkplatser

12. Borgs kyrkoruin Borgs kyrka byggdes någon gång under 1100-talets första hälft som sockenkyrka för alla hantverkare som bodde utanför Borgholms slott. Kyrkan sprängdes under Kalmarkriget år 1613 och syns idag endast som en ruinkulle.

14. Sankta Britas kapell Idag är Kapelludden en av Ölands bästa observationsplatser för ornitologer men under medeltiden låg här handelsplatsen Sikavarp. Synliga rester från medeltiden är ruinen över Sankta Britas kapell och ett stenkors.

22. Sankt Knuts kapell Här vid Ölands största fornborg, Gråborg, ligger kapellruinen uppkallad efter den danske helgonkungen Knut. Han var även skyddspatron för den danska handelsorganisationen Knutsgillet.

39. Sankt Johannes kapell På väg ut mot fyren på Ölands sydspets och fågelskäddarparadiset Ottenby låg under medeltiden fiskeläget Kyrkhavn och Sankt Johannes kapell. Idag markeras kapellet endast av en stor kulle samt ett stenkors. Fyren Långe Jan har fått både sitt namn och byggmaterial från kapellet.

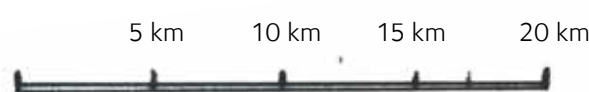
Moderna kapell

40. Sankt Olofs kapell i Böda.

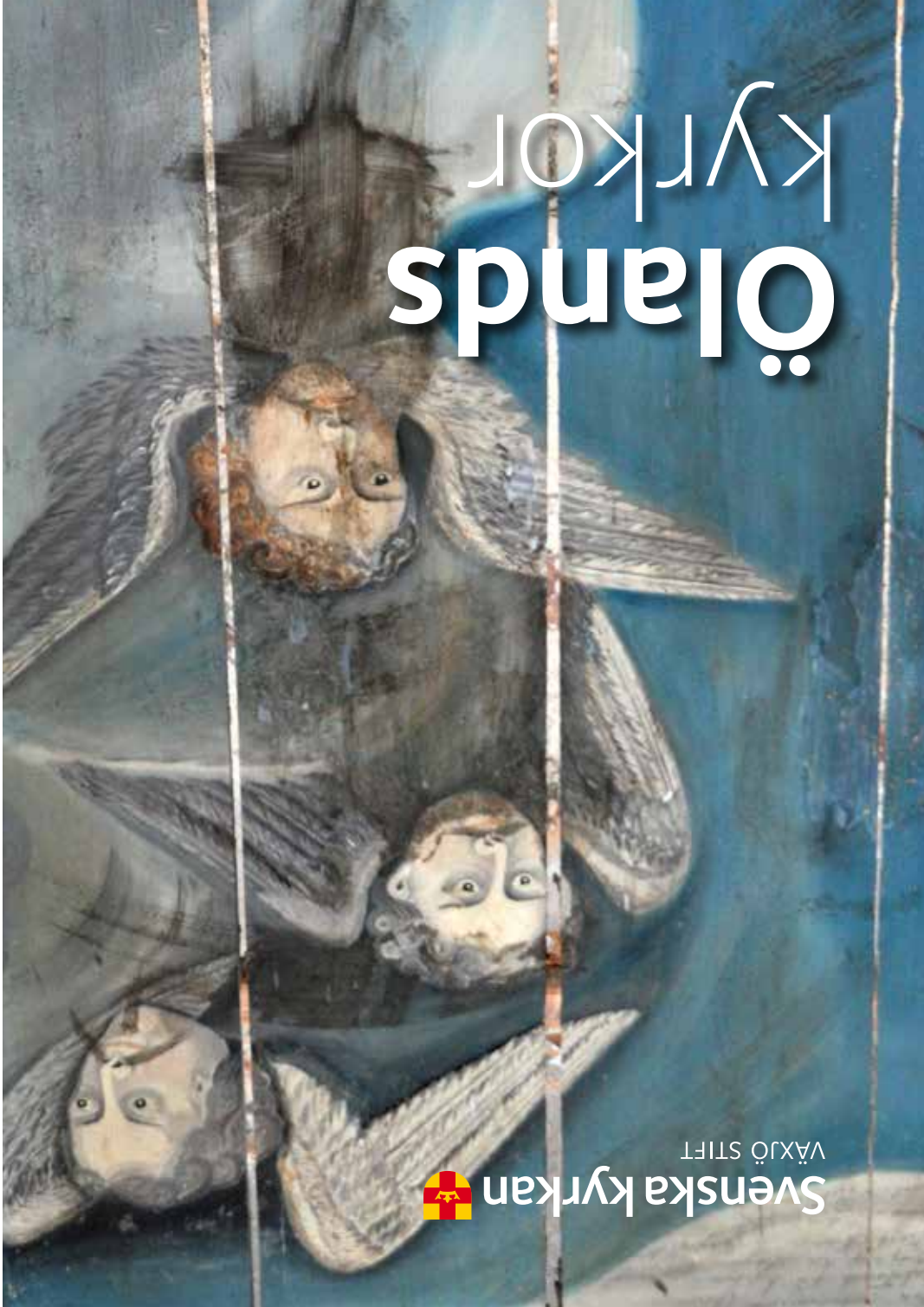
41. Sankt Elavi kapell i Borgholm.

42. Nådens kapell i Färjestaden.

Svenska kyrkan
VÄXJÖ STIFT

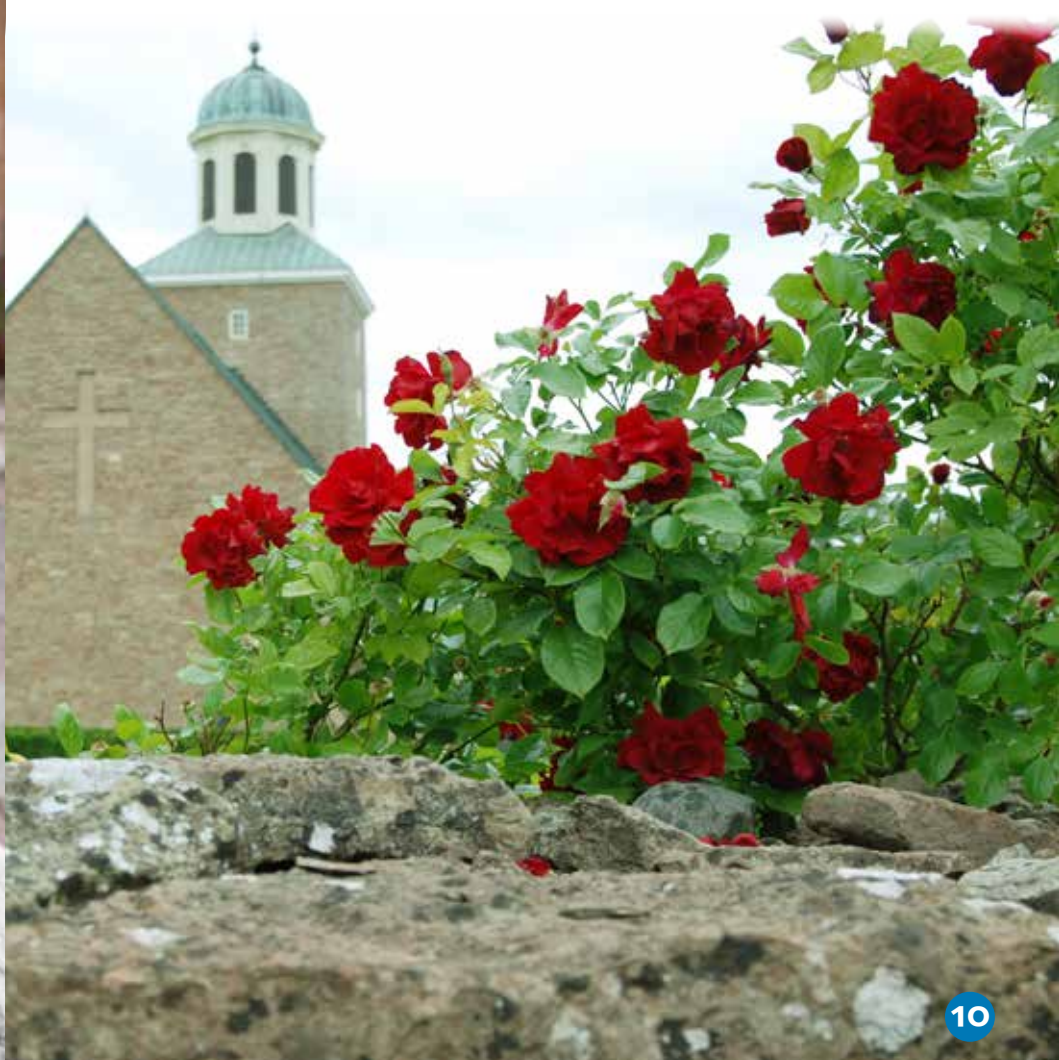
Leif Bengtsson
Kontraktsprost på Öland

Andra motiv, hämtade från gamla testamentet är bland andra **brodermordet** där Kain slår Abel. Denna bild, i valvet mellan kyrkorum och kor, uppmanar till eftertanke.

också på Öland, är det vanligt med votivskepp. Ofta utgör de äkta votivgåvor från sjömän som räddats ur sjönöd. I Källa nya kyrka hänger votivskeppet Hoiana, skänkt 1868 till kyrkan.

landskapet, placerade som i ett parband på både östra och västra landborgskanten.

De olandska stenkyrkorna, som är bland de äldsta i Sverige

